

LÄMMINVERISEN RAVIHEVOSEN JALOSTUSARVOSTELUOHJE

Tervetuloa orinäyttelyyn!

SUOMEN HIPPOS RY

2023

HIPPOS

1. YLEISIÄ OHJEITA

1.1 Jalostukseen hyväksymisen perusteet

Jalostusvalinnan tarkoituksena on valita perimältään parhaimmat hevoset seuraavan sukupolven vanhemmiksi. Oriiden jalostukseen hyväksyminen perustuu jalostusohjelmissä määritettyihin jalostustavoitteisiin. Jalostettavina ominaisuuksina ovat terveys, suoritusominaisuudet, rakenne ja luonne.

Terveydentilan tarkastuksessa tutkitaan oriin yleinen ja ortopedinen terveys. Lisäksi röntgenkuvauksessa tutkitaan oriin luuston terveys ja hammas- ja purentatarkastuksessa oriin suuterveys. Terveystarkastuksen tarkoituksena on sulkea pois eläinsuojellisesti oriin käyttöä jalostuksessa estävät sairaudet ja perinnölliset viat, joista osa saattaa ilmetä vasta jälkeläisarvostelun yhteydessä.

Oriin jalostusarvioinnissa noudatetaan voimassa olevaa jalostusohjelmaa. Jalostusarvosteluun ovat oikeutettuja osallistumaan lämminverisen ravihevosen kantakirjaan merkityt vähintään 3-vuotiaat yksilöt. Jalostukseen voidaan hyväksyä hevosia, jotka ovat vapaita perinnöllisistä sairauksista ja sellaisista vioista, jotka voivat vaarantaa niiden terveyttä ja hyvinvointia.

1.2 Orinäyttelyyn ilmoittautuminen

Orinäyttelyyn ilmoittaudutaan Suomen Hippoksen Heppa-järjestelmän näyttelykalenterin kautta ilmoitettuun määräpäivään mennessä. Ilmoittautumista varten tarvitaan Oma Talli -tunnukset. Ilmoittautumisen yhteydessä oriinpitäjä sitoutuu noudattamaan jalostusohjelmaa ja oriohjetta.

Näyttelymaksu tulee maksaa lähetetyn laskun perusteella eräpäivään mennessä Suomen Hippoksen tilille.

Ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava oriin röntgenkuvat sekä hammas- ja purentatutkimus.

Lisäksi ilmoittautumisen yhteydessä on toimitettava tiedoksi muut arvosteluun vaikuttavat asiat.

Oriin ilmoittajan vastuulla on, että orilautakunnalla on käytössään kaikki ajankohtainen tieto oriista.

1.3 Oriiden maksut

Oriit, näyttelymaksu, 900€, sis. hyväksymisvuoden orilienssin.

Yksityinen oritarkastusmaksu 1500 € + lautakunnan kulut (*Lisäksi tulee röntgenkuvauksen, spermatestin, CEM- ja EVA-testin tai muiden vaadittavien tutkimusten kuluja.)

Mikäli ori sairastuu ilmoittautumisen jälkeen, voidaan osallistumismaksusta palauttaa puolet eläinlääkärintodistusta vastaan.

1.4 Hevosten majoitus ja turvallisuus

Karsinapaikat varataan suoraan näyttelypaikalta tai muusta majoituspaikasta. Majoituspaikka lähettää suoraan oriin **ilmoittajalle** laskun karsinapaikasta.

Oriin kanssa näyttelypaikalla liikuttaessa on otettava huomioon yleisön ja muiden tapahtumaan osallistuvien turvallisuus. **Oriin on oltava suitsittuna**, kun sitä liikutetaan tapahtumapaikalla. Oriit ovat tapahtumapaikalla aina oriin omistajan/haltijan vastuulla.

Oriiden **esittäjillä ja avustajilla** on kaikissa arvostelutilanteissa oltava kypärä päässä. **Kypärän käyttö on pakollista aina oriita liikuteltaessa.**

Oriiden **valokuvaaminen** tapahtuu erikseen varatulla alueella aikataulussa ilmoitettuna ajankohtana. Huolehdihan, että ori tulee kuvattua Suomen Hippoksen tiedottajan/näyttelyn virallisen valokuvaajan toimesta.

Näyttelypaikalla on arvostelutilaisuuden ajan läsnä orilautakunnan eläinlääkäri.

Oriin esittäjän on oltava vähintään 16-vuotias.

1.5 Lääkintämääräykset ja alkoholin käyttö

Arvostelutilaisuudessa noudatetaan Suomen Hippoksen lääkintämääräyksiä ja oriita testataan pistokokein dopingtesteillä. Lääkintäohje ja ohjeelliset dopingvaroajat löytyvät Suomen Hippoksen internetsivuilta.

Päihtynyt ei saa käsitellä hevosta tapahtuma-alueella. Lautakunta voi määrätä suoritettavaksi puhallustestejä ja päihtynyt henkilö voidaan poistaa tapahtuma-alueelta.

1.6 Hevosen ja esittäjän varusteet

Eläinlääkärintarkastus, mittaus ja rakennearvostelu

Esittäjällä tulee olla tarkoituksenmukainen ja siisti asu sekä kypärä. Hevosella ei saa olla suoja. Avustajan käyttö on suositeltavaa mittauksessa ja eläinlääkärintarkastuksessa.

Ajokoe

Ennen ajokoetta ohjastajan tulee tarkistaa, että hevonen on asiallisesti valjastettu Suomen Hippoksen ravikilpailusääntöjen mukaan. Ajokokeessa kiellettyjä varusteita ovat päätanko sekä apuaisat ja sivuremmet.

Ajotuomarit raportoivat poikkeavia lisävarusteita, mm. polvisuojat, hännän sitominen, potkuremmi, näköä rajoittavat varusteet, voimakkaat kuolaimet tai kitaraudat. Arvostelulausuntoon varusteet kirjataan vain, mikäli niitä on poikkeuksellisen paljon. Ajokoe suoritetaan omilla valjaililla ja kilpa- tai valmennuskärryillä. Kärryissä ei saa olla jalkojen liikkeitä peittävää pressua tai laitaa. Kärryjä voi tarvittaessa tiedustella näyttelypaikalta tai alueen valmentajilta. Lainaamiset tulee suorittaa oma-toimisesti.

1.7 Oriin jalostukseen hyväksymisen ehdot

Ehtona oriin hyväksymiselle jalostukseen on, ettei sitä ole aikaisemmin muussa maassa poistettu jalostuskäytöstä rakennevikojen tai terveydellisten tai eläinsuojelulisten syiden perusteella.

Oriin jalostukseenkäytön ehtona on vapauttava röntgenlausunto ennen jalostukseen hyväksymistä. Lisäksi orilautakunta voi asettaa tarpeen vaatiessa muita ehtoja jalostukseenkäytölle. Oriin jalostukseenkäytön ehtoihin kuuluu myös sääntöjen mukainen vuosittain aktivoita orilisenssi ja astutuskirjanpito.

1.8 Valitusoikeus

Jalostusarvostelun tuloksesta ei voi valittaa. Mikäli arvostelutilaisuutta ei ole toteutettu voimassa olevan jalostusohjelman ja muiden asiaa koskevien ohjeistusten mukaisesti, voidaan asiasta valittaa. Valituksen voi tehdä henkilö, jonka omistuksessa tai hallinnassa kyseiseen valitukseen liittyvä yksilö on. Valitus tulee toimittaa kirjallisesti. Valitukset käsittelee Suomen Hippos ry:n jalostusvaliokunta.

Arvostelupaikkaan ja tapahtumaan liittyvät valitukset tulee esittää arvostelutilanteessa, viimeistään puoli tuntia tilaisuuden päätyttyä näyttelyjärjestäjälle tai lautakunnan puheenjohtajalle. Muut arvostelutilaisuuteen liittyvät valitukset tulee toimittaa kahden viikon kuluessa arvostelutilaisuudesta Suomen Hippokseen.

2. NÄYTTELYYN SAAPUMINEN JA ILMOITTAUTUMINEN

Näyttelyyn osallistuva ori ilmoitetaan kansliaan viimeistään puoli tuntia ennen oman ryhmän aloitusaikaa. Hevosen **passi luovutetaan ilmoittautumisen yhteydessä** ja passin saa takaisin arvostelun päätyttyä. Ilmoittautumisen yhteydessä hevonen saa numerolapun, joka kiinnitetään hevosen suitsiin. Viimeistään ilmoittautumisen yhteydessä jätetään kansliaan mahdolliset lisäselvitykset, jotka oriinpitäjä haluaa jättää lautakunnan tiedoksi.

3. TERVEYDENTILAN TARKASTUS

3.1 Terveystilan tarkastus ja mittaus

Orinäyttelyssä kaikille oriille tehdään laaja terveydentilantarkastus. Ori tuodaan tarkistukseen siistittynä ja kaviot puhdistettuna. Orilautakunnan eläinlääkäri antaa sanallisen arvostelun oriin terveydentilasta. Oriin tulee olla hyvässä kunnossa ja terve. Sairasta oritta ei arvostella.

Samassa yhteydessä tarkastetaan hevosen liikkeet suoralla uralla kovalla alustalla. Jalkojen terveyden arvioinnissa kiinnitetään huomiota hevosen jalkojen kestävyteen, sekä mahdollisiin vammoihin, virheellisyyksiin tai viikoihin. Hevoset mitataan lautakunnan jäsenten toimesta.

Oriista mitataan säkäkorkeus, lautaskorkeus, rungon pituus, rinnan leveys, rinnan ympärys ja etusäären ympärys. Hevosen tulee seistä mittauksessa tasajaloin. Hevosen kuntoluokka määritetään asteikolla 1-5. Kavioiden arvostelu suoritetaan mittauksen yhteydessä kovalla alustalla. Hevosten tunnistustiedot tarkistetaan Suomen Hippoksen nimeämän henkilön toimesta.

Jalostusarvostelussa hevonen on esitettävä ilman pohjallisia tai kaviopohjan peittäviä kenkiä. Hevosta ei arvostella, mikäli sillä on pohjalliset. Tilsakumit ovat sallittuja. Mittauksessa ja kavioiden arvostelussa hevonen on esitettävä siinä kengityksessä, jossa hevonen suorittaa suorituskokeet. Korkeusmittojen tuloksesta vähennetään sekä hokit että kengät.

Terveystilan tarkastukseen hevonen tuodaan suitsittuna. Eläinlääkärintarkastus- ja mittauspaikka ilmoitetaan näyttelyohjelmassa.

3.2 Röntgenkuvaus, hampaiden ja purennan tarkastus

Kaikki jalostusoriit on röntgenkuvattava ja röntgenkuvat tulee toimittaa Suomen Hippokseen ilmoittautumisen yhteydessä. Kuvat toimitetaan eteenpäin lausuntoa varten. Mikäli kuvia ei ole toimitettu määräajassa, Suomen Hippoksella on oikeus julkaista ori näyttelyn osallistujana, vaikka eläinlääkäri ei olisi antanut vapauttavaa päätöstä röntgenkuvista. Ori voidaan tässä tapauksessa poistaa näyttelystä röntgenlöydösten johdosta, vaikka ori olisi ennakkoon ilmoitettu näyttelyn osallistujana. Röntgenkuvaus voidaan tehdä aikaisintaan vuosi ennen orinäyttelyä.

Samassa yhteydessä tarkistetaan oriin hampaat ja purenta. Tarkastuksesta täytetään hammastarkastuspöytäkirja, johon löydökset kirjataan. Pöytäkirja toimitetaan Suomen Hippokseen ilmoittautumisen yhteydessä.

Liite Röntgenkuvauksen ja hammastarkastuksen ohjeet

4. RAKENNEARVOSTELU

Rakennearvostelu suoritetaan tasaisella alustalla maneesissa tai piha-alueella. Rakennearvosteluun tullaan aikataulussa ilmoitetulla omalla vuorolla ja ori asetetaan seisomaan lautakunnan eteen.

Liikkeet esitetään ensin käynnissä ja sen jälkeen ravissa. Juoksuliikkeitä esitettäessä käännökset tehdään käynnissä. Oriin tulee liikkua sekä käynnissä että ravissa suoraan mutkittelematta.

Liikkeiden esityksen jälkeen ori asetetaan harjaton puoli lautakuntaan päin. Arvostelijoiden puoleiset jalat asettuvat normaalisti kohtisuoraan maata vasten, mutta ulkopuoleinen etujalka näkyy hieman toisen takana ja ulkopuoleinen takajalka on taas selvästi toista takajalkaa edempänä. Näin kaikki jalat ovat näkyvissä yhtäaikaan. Ori tulee pitää hereillä, niin että se seisoo ryhdikkäästi eikä lepuuta mitään jalkaansa.

Esittäjä seisoo aluksi oriin edessä. Kun tuomari tulee katsomaan oritta edestä päin, siirtyy esittäjä oriin vasemmalle puolelle talutusasentoon, jotta oriin jalka-asentojen tutkiminen on esteetöntä.

Rakennearvostelussa oriista pisteytetään runko, jalka-asennot ja liikkeiden säännöllisyys, jalkojen terveys sekä kaviot. Rakennearvostelun yhteydessä käynti- ja raviliikkeet arvostellaan sanallisesti ilman pisteytystä.

5. VALOKUVAUS

Ori esitetään valokuvauksessa siistittynä ja suitsittuna kuolaimista. Ori asetetaan harjaton puoli valokuvaajaan päin, valokuvaajan puoleinen etujalka tulee olla hieman edempänä ja takajalka hieman taaempaan. Oriin otsaharja kannattaa pyyhkäistä sivuun, niin että oriin valokuvaajan puoleinen silmä näkyy. Valokuvauksessa sekä ori että esittäjä esiintyvät ryhdikkäästi.

Oriin valokuva liitetään osaksi oriin jalostusarvostelulausuntoa Heila-jalostusjärjestelmään. Valokuvaukseen kannattaa suhtautua maltilla, jotta oriin rakennekuva on mahdollisimman onnistunut.

Myös valokuvauksessa esittäjällä tulee olla kypäri päässä.

6. AJOKOE

Jalostusarvostelussa yksilöarvosteltavan hevosen on suoritettava jalostussuunnan mukaiset suorituskokeet.

Hevosen ajettavuuden arvostelemiseksi kaksi lautakunnan jäsentä ajaa hevosella kumpikin erikseen. Ajokokeen voi ajaa myös lautakunnan avustajaksi nimetty henkilö. Arvostelijat ajavat hevosella riittävän matkan sekä käyntiä että ravia, mikäli mahdollista erilaisissa olosuhteissa, saadakseen selville hevosen luonteen vireyden, taipuisuuden ja rauhallisuuden sekä yhteistyöhalun. Ajaminen suoritetaan maltillisesti hevosen ikä ja terveys huomioon ottaen.

Ajotuomarit arvioivat hevosen luonteen ja raviliikkeet asteikolla 4-10. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää. Luonne ja liikkeet kuvataan myös sanallisesti.

Ajokokeessa oriilla ajetaan ensin rauhallisempaa ja sen jälkeen lyhyesti reippaampaa ravia. Luonteen arvioimista varten oriilla myös peruutetaan.

Arvostelussa kiinnitetään huomiota askeleen joustavuuteen ja liikkeiden hallintaan. Liikkeiden säännöllisyyttä arvioitaessa otetaan huomioon sellaiset virheellisuudet, jotka heikentävät hevosen käyttöarvoa, kuten keriminen, melominen, takominen, hivuttaminen, jalkalyönnit sekä ravin epävarmuus ja epäpuhtaus.

Hevonen on suositeltavaa lämmitellä ennen ajokoetta.

6.1. Luonteen arviointi

Luonteen arvostelemiseksi lautakunnan jäsenet tarkkailivat hevosta koko jalostusarvostelutilaisuuden ajan. Hevosen luonne arvostellaan sekä sanallisesti että pistein neljästä kymmeneen (4-10). Vihaisuus, levottomuus ja arkuus voivat aiheuttaa hevosen hylkäämisen. Lautakunnan jäsenet kiinnittävät luonteen arvostelussa huomiota hevosen yhteistyöhaluun ja rauhallisuuteen.

Rakennearvostelulautakunta, suorituskokeiden vastaanottajat, mittajaajat ja oriilla eläinlääkäri antavat kukin luonnepisteen, joista lautakunta muodostaa hevosen jalostusarvostelun kokonaisluonnepisteen.

Arvosteluasteikko: 10 = kiitettävä, 9 = erittäin hyvä, 8 = hyvä, 7 = hyvänpuoleinen, melko hyvä, 6 = tyydyttävä, 5 = välttävä, 4 = hylätty. Puolikkaita pisteitä voidaan käyttää.

7. PALKITSEMINEN JA LAUSUNTOJEN LUKU

Oriiden lausunnonluku ja mahdollinen palkitseminen tapahtuu rakennearvostelun ja suorituskokeiden jälkeen.

Yksilöarvostelu

Oriiden kokonaispisteet muodostuvat seuraavasti: suku 40, suoritukset 60. Terveys- ja rakenneominaisuudet arvioidaan sanallisesti. Suomen Hippoksen nimeämä pisteryhmä on pisteyttänyt oriin suoritukset ja suvun ennen näyttelypäivää.

Yhteispistemäärän mukaan ori luokitellaan seuraaviin jalostusluokkiin:

- I Erittäin korkea jalostusarvon ennuste
86-100 pistettä
- II Korkea jalostusarvon ennuste
71-85 pistettä
- III Keskinertainen jalostusarvon ennuste
56-70 pistettä
- IV Matala jalostusarvon ennuste
41-55 pistettä
- V Erittäin matala jalostusarvon ennuste
0-40 pistettä

Jälkeläisarvostelu

Ori voidaan hyväksyä jalostukseen sen jälkeläisten tulosten perusteella, mikäli kilpailleita jälkeläisiä on riittävä määrä. Jalostusarvostelussa oriin suku, terveys ja rakenne kuvataan ja jälkeläisnäytöt esitellään. Hevoselle lasketaan jalostusindeksejä sen vanhempien, omien ja jälkeläisten ravikilpailutulosten perusteella. Jälkeläisarvostelua kuvaavan jalostusindeksin laskennassa oriilla täytyy olla palkitsemista varten vähintään kahteen ikäluokkaan kuuluvia kilpailukäisiä jälkeläisiä ja indeksin ennustevarmuuden on oltava luotettava.

8. ORIIDEN JALOSTUKSEENKÄYTTÖOIKEUS

Kaikilta uusilta jalostukseen hyväksytyiltä lämminveriorilta vaaditaan fertilititeettitutkimus ensimmäisen siitoskauden aikana.

Jokaiselle siitokseen käytettävälle lämminverisille ravihevosoriille on haettava ja maksettava vuosittainen orilisenssi. Lisenssi haetaan Heppa-järjestelmästä. Lisenssimaksu määräytyy sen mukaan, milloin hakemus pystytään hyväksymään Hippoksessa eli kaikki mahdollisesti tarvittavat hakemuksen liitteet on toimitettu ja ne on ehditty käsitellä. Lasku lisenssistä lähetetään hakijalle. Jos lisenssiä ei makseta eräpäivään mennessä, nousee hinta aiemmin määräytyneiden hintaportaitten mukaisesti.

Kaikki keinosiemennykseen käytettävät oriit on testattava vuosittain ennen siemennyskauden alkua tarttuvan kohtutulehduksen (CEM) ja virusarteriitin (EVA) varalta. CEM-testin osalta tuloksen on oltava vapauttava.

Mikäli lämminveriorilta käytetään vain luonnollisella astutuksella omille tammoille, ei CEM-testiä tarvitse ottaa. Mikäli oritta ei ole lainkaan käytetty siitokseen edellisen puhtaan CEM-näytteen jälkeen, testiä ei tarvitse uusida. Tällöin asiasta tulee informoida Suomen Hipposta.

Mikäli oriin todetaan periyttävän perinnöllisiä sairauksia, voidaan se poistaa jalostuksesta.

Oriinpitäjän muistilista:

[Oriinpitäjälle - Hippos](#)

Fertilititeettitutkimuslomake:

<https://www.hippos.fi/tiedostot/spermatutkimus/>

LIITTEET

- Liite Röntgenkuvauksen ja hammastarkastuksen ohjeet
<https://www.hippos.fi/tiedostot/jalostusoriiden-rontgen-hammas-ja-purentatutkimus/>
- Liite Suomen Hippoksen ravikilpailusäännöt
<https://www.hippos.fi/raviurheilu/ravikilpailusaannot/>

Lisätietoja: Suomen Hippos ry

Susanna Back,
Susanna.back@hippos.fi, puh. 040 505 8013
Tommi Lähdekorpi,
tommi.lahdekorpi@hippos.fi, puh. 040 628 1422